

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ นับว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา ทั้งนี้เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยเบื้องต้นที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในทุกรูปแบบ นั่นคือการเตรียมพร้อมของบุคคลที่มีคุณภาพ มีภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิต อยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ อยู่เกือบตลอดเวลา บุคคลที่มีคุณภาพพร้อมที่จะเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และด้วยภาวะวิกฤติทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ซึ่งประเทศไทยต้องเผชิญอยู่ในขณะนี้ และประกอบกับพฤติกรรมของเยาวชนที่เบี่ยงเบน ไปในทางเสี่ยงก่อการกระทำผิดมีเพิ่มขึ้น จึงจำเป็นที่ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเยาวชน ควรหันหน้าเข้าหากัน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา เพื่อความอยู่รอด ปลอดภัย ความเจริญของประเทศอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน จะด้วยวิธีใดก็ตาม สิ่งที่สำคัญต้องอยู่บนรากฐานของคุณธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีงามควรแก่การประพฤติ ปฏิบัติ การพัฒนาบุคคลโดยใช้คุณธรรม นั้นเป็นสิ่งที่จะช่วยพัฒนาเยาวชนในชาติให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยกาย วาจา ใจ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีเจตนารมณ์ที่เน้นการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ใช้องค์ความรู้ ทักษะและเจตคติจากการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ อันได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีทักษะการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมือง

ไทยและพลโลก อันได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ชื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิต ทั้งด้านการเรียน และอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและ เข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนา ผู้เรียน

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นและจากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบาย เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา โดยยึดคุณธรรมนำความรู้ ซึ่งใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการ เรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้และอยู่ดีมีสุข ผู้วิจัยจึงเห็นว่าทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และแก้ปัญหา เป็นเครื่องมือที่จะสามารถช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ก่อให้เกิดการพัฒนาลักษณะของคนไทยที่ พึ่งปรารถนา คือ เก่ง ดี และมีความสุข ซึ่งวิธีการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมนั้นสามารถทำได้

การสอนทักษะชีวิตเพื่อให้เด็กมีทักษะที่ดีในการที่จะจัดการกับชีวิตของตนเองนั้น ผู้ศึกษา ค้นคว้าได้ศึกษาเอกสารแล้วมีความสนใจที่จะพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ไข ปัญหา เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาด้านอื่นต่อไป

จากการศึกษาค้นคว้า เอกสาร ตำรา ที่เกี่ยวกับกิจกรรมกลุ่ม ทำให้ทราบว่า การใช้ กิจกรรมกลุ่มเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ได้ เพราะกิจกรรมกลุ่มจะเน้นกระบวนการเรียนรู้ มากกว่าเนื้อหาสาระ สมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มจะได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติกิจกรรม มีการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้ที่เป็นสมาชิกกลุ่ม มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ในด้านต่าง ๆ คือ เกิดการพัฒนาทางด้านสติปัญญา โดยสมาชิกกลุ่มจะเกิดการเรียนรู้กระบวนการ แก้ปัญหาการตัดสินใจ อันจะเป็นประโยชน์ในการนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มและหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้รูปแบบการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจ และการแก้ไขปัญหา เป็นแนวทางให้ครูและนักวิชาการนำผลจากการวิจัย ไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกีฬาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2553 จำนวน 39 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกีฬาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2553 จำนวน 19 คน
3. ตัวแปรที่ใช้การศึกษา
ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมกลุ่ม
ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมกลุ่ม หมายถึง ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นกระบวนการพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและแก้ปัญหา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาพฤติกรรมสมาชิกได้กระทำร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อช่วยให้สมาชิกมีปฏิสัมพันธ์ มีการร่วมมือในการแก้ปัญหาหรือกระทำสิ่งใดร่วมกัน รวมทั้งให้เกิดเจตคติที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองในการที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมนั้น โดยมีลักษณะจากการนำสถานการณ์จำลอง และกรณีตัวอย่างในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา

2. ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถที่ทำให้บุคคลสามารถปรับตัว เพื่อเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบของทักษะชีวิตแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

- 2.1 ด้านพุทธิพิสัย ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ด้าน ดังนี้
 - 2.1.1 ความคิดสร้างสรรค์
 - 2.1.2 การคิดวิเคราะห์วิจารณ์
- 2.2 ด้านจิตพิสัย ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ด้าน ดังนี้
 - 2.2.1 ความตระหนักรู้ในตน
 - 2.2.2 ความเห็นใจผู้อื่น

2.3 ด้านทักษะพิสัย ประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้

2.3.1 การสร้างสัมพันธ์และการสื่อสาร

2.3.2 การตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา

2.3.3 การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

3. ทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา หมายถึง ความสามารถในการรับรู้ปัญหา สาเหตุของปัญหา หาทางเลือก วิเคราะห์แต่ละทางเลือก ประเมินทางเลือก ตัดสินใจเลือกทางแก้ปัญหาที่เหมาะสมและลงมือแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม

4. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกีฬาองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2553 จำนวน 19 คน

สมมุติฐานของการวิจัย

ภายหลังเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมีทักษะชีวิตด้านการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา สูงกว่า ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม